

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра бджільництва

Кафедра охорони праці та
біотехнічних систем у тваринництві

ЗАТВЕРДЖЕНО

факультет аграрного менеджменту
«14» червня 2026 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТЕХНОЛОГІЯ ТВАРИННИЦТВА**

Галузь знань D Бізнес, адміністрування та право

Спеціальність D5 «Маркетинг»

Освітня програма «Маркетинг»

Факультет аграрного менеджменту

Розробники:

Микола ПОВОЗНІКОВ, д.с.-г.н., професор, завідувач кафедри бджільництва

Світлана ПОТАПОВА, к.т.н., доцент, доцент кафедри охорони праці та біотехнічних систем у тваринництві

Опис навчальної дисципліни
«Технологія тваринництва»

Дисципліна «Технологія тваринництва» є однією з обов'язкових компонентів, визначає унікальність освітньої програми та забезпечує формування комплексу необхідних знань та вмінь при підготовці бакалаврів за освітньою професійною програмою «Маркетинг». Спрямована на формування у студентів знань та навичок щодо ефективного управління технологічними процесами в галузі тваринництва, критерії оцінки і вибору технологічних та технічних рішень, розроблення ефективних технологічних процесів, з біологічних основ розведення сільськогосподарських тварин, організації науково-обґрунтованої годівлі, обґрунтування раціональні комплектів машин і обладнання для цих процесів та методологією прогнозування перспективного розвитку галузі тваринництва, створення нормативних умов праці та запобігання травматизму на механізованих процесах у тваринництві.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, ступінь вищої освіти		
Ступінь вищої освіти	Бакалавр	
Галузь знань	D Бізнес, адміністрування та право	
Спеціальність	D5 Маркетинг	
Освітня програма	«Маркетинг»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	3	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Форма здобуття вищої освіти	
	денна	заочна
Рік підготовки (курс)	1	1
Семестр	1	1
Лекційні заняття	30 год.	8 год.
Практичні, семінарські заняття	30 год.	4 год.
Лабораторні заняття	-	-
Самостійна робота	60 год.	108 год.
Індивідуальні завдання	-	-
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	4 год.	-

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Метою дисципліни є оволодіння знаннями та навичками щодо ефективного управління технологічними процесами в галузі тваринництва, критерії оцінки і вибору технологічних та технічних рішень, розроблення ефективних технологічних процесів, обґрунтування раціональні комплектів машин і обладнання для цих процесів та методологією прогнозування перспектив ного розвитку галузі тваринництва, створення нормативних умов праці та запобігання травматизму на механізованих процесах у тваринництві.

Завдання дисципліни полягають у наданні майбутнім спеціалістам знань з біологічних основ розведення сільськогосподарських тварин, організації науково-обґрунтованої годівлі, основних параметрів та принципів технології виробництва основних видів продукції тваринництва в господарствах з різною формою власності; технічного забезпечення процесів тваринницьких підприємств та комплексів, ознайомлення із заходами з охорони праці підчас виконання технологічних процесів у тваринництві.

Набуття компетентностей

Інтегральна компетентність (ІК):

Здатність вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері маркетингової діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування відповідних теорій та методів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 14. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

СК 4. Здатність проваджувати маркетингову діяльність на основі розуміння сутності та змісту теорії маркетингу і функціональних зв'язків між її складовими.

СК 5. Здатність коректно застосовувати методи, прийоми та інструменти маркетингу.

СК14. Здатність пропонувати вдосконалення щодо функцій маркетингової діяльності.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 12. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.

ПРН 16. Відповідати вимогам, які висуваються до сучасного маркетолога, підвищувати рівень особистої професійної підготовки.

ПРН 19. Демонструвати навички розробки маркетингової політики підприємства, застосовувати сучасні методи, концепції та інструменти маркетингової товарної політики, ціноутворення, збуту, комунікацій, дослідження поведінки споживачів, формування цільової аудиторії з метою визначення перспектив розвитку суб'єктів ринку.

2. Програма та структура навчальної дисципліни для денної (заочної) форми здобуття вищої освіти.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин								
	денна форма					заочна форма			
	тижні	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
			л	пр	с.р.		л	пр	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Модуль 1. Біологічні особливості сільськогосподарських тварин та забезпечення їх кормами									
Тема 1. Індивідуальний розвиток тварин	1	8	2	2	16	7	0,5	0,5	29
Тема 2. Види продуктивності с.-г. тварин та племінна робота	2	8	2	2		7	0,5	0,5	
Тема 3. Поняття про корми та їх хімічний склад	3	8	2	2		8			
Тема 4. Системи нормованої годівлі сільськогосподарських тварин	4	8	2	2		10	1		
Разом за модулем 1		32	8	8	16	32	2	1	29
Модуль 2. Технологія виробництва продукції тваринництва									
Тема 1. Технологія виробництва молока	5	6	2	2	20	6	0,5	0,5	37
Тема 2. Технологія виробництва яловичини	6	6	2	2		5			
Тема 3. Технологія виробництва продукції свинарства та вівчарства	7	8	2	2		9	0,5	0,5	
Тема 4. Технологія виробництва яєць та м'яса птиці	8	8	2	2		8			
Тема 5. Конярство та технології виробництва продукції інших напрямів тваринництва (бджільництва, кролівництва, звірівництва та рибництва)	9	12	2	2		12	1		
Разом за модулем 2		40	10	10	20	40	2	1	37
Модуль 3. Механізація тваринництва. Охорона праці в тваринництві									
Тема 1. Механізація водопостачання та напування тварин і птиці	10	1	2	2	24	6	0,5	0,5	42
Тема 2. Механізація приготування та роздавання кормів	11	5	2	2		9	0,5	0,5	
Тема 3. Механізація видалення транспортування та утилізації гною.	12	13	2	2		8			

Тема 4. Механізація одержання продукції тваринництва	13	9	2	2		9	1		
Тема 5. Законодавство України про охорону праці.	14	8	2	2		5	1	1	
Тема 6. Заходи для зниження аварійності та запобігання травматизму на механізованих процесах в тваринництві.	15	8	2	2		11	1		
Разом за модулем 3		48	12	12	24	48	4	2	42
УСЬОГО ГОДИН		120	30	30	60	120	8	4	108

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Індивідуальний розвиток тварин	2
2	Види продуктивності с.-г. тварин та племінна робота	2
3	Поняття про корми та їх хімічний склад	2
4	Системи нормованої годівлі сільськогосподарських тварин	2
5	Технологія виробництва молока	2
6	Технологія виробництва яловичини	2
7	Технологія виробництва продукції свинарства та вівчарства	2
8	Технологія виробництва яєць та м'яса птиці	2
9	Конярство та технології виробництва продукції інших напрямів тваринництва (бджільництва, кролівництва, звірівництва та рибництва)	2
10	Механізація водопостачання та напування тварин і птиці	2
11	Механізація приготування та роздавання кормів	2
12	Механізація видалення транспортування та утилізації гною.	2
13	Механізація одержання продукції тваринництва	2
14	Законодавство України про охорону праці.	2
15	Заходи для зниження аварійності та запобігання травматизму на механізованих процесах в тваринництві.	2

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Виробничий та племінний облік у тваринництві	2
2	Ідентифікація, реєстрація та мічення тварин	1
3	Облік росту сільськогосподарських тварин	1
4	Класифікація та визначення якості кормів	2
5	Особливості складання раціонів та визначення потреби в кормах	2
6	Технологія виробництва молока. Методи обліку і оцінювання	2

	молочної продуктивності тварин	
7	Технологія виробництва яловичини. Зажиттєва та післязабійна оцінка показників м'ясної продуктивності великої рогатої худоби	2
8	Технологія виробництва свинини. Бонітування свиней	1
9	Технологія виробництва продукції вівчарства та козівництва. Визначення якості вовни та її облік	1
10	Облік несучості сільськогосподарської птиці та визначення економічної ефективності виробництва інкубаційних та харчових яєць	2
11	Технологія виробництва продукції бджільництва. Визначення потреби господарства у бджолиних сім'ях	1
12	Технологія виробництва продукції кролівництва і хутрового звірівництва. Товарна оцінка шкурок кролів і хутрових звірів	1
13	Засоби для водопостачання та напування тварин	2
14	Засоби для підготовки кормів до згодовування, агрегати для приготування та роздавання кормів	2
15	Засоби прибирання та видалення гною	2
16	Доїльні установки, стригальні агрегати	2
17	Організація навчання з питань охорони праці. Види інструктажів	2
18	Організація розслідування нещасних випадків на виробництві	2

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Індивідуальний розвиток тварин. Види продуктивності с.-г. тварин та племінна робота	20
2	Тема 2. Технології виробництва продукції тваринництва (скотарства, свинарства, вівчарства, птахівництва, кролівництва, бджільництва, звірівництва та рибництва)	20
3	Тема 3. Розроблення генерального плану ферми.	20

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- усне або письмове опитування;
- співбесіда;
- тестування;
- захист лабораторних робіт.

7. Методи навчання

- словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда);
- практичний метод (практичні заняття);
- наочний метод (метод ілюстрацій, метод демонстрацій);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);
- відеометод (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);

- самостійна робота (виконання завдань);
- індивідуальна науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти.

8. Оцінювання результатів навчання

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України».

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. Біологічні особливості сільськогосподарських тварин та забезпечення їх кормами		
Тема 1. Індивідуальний розвиток тварин	ПРН 12,16,19. Походження та одомашнення тварин. Час і місце одомашнення та domestикаційні зміни с.-г. тварин. Генетичні основи онтогенезу та його зв'язок з філогенезом. Ріст і розвиток. Періоди онтогенезу. Закономірності індивідуального розвитку тварин та фактори, що впливають на нього. Методи вивчення росту с.-г. тварин. Поняття про конституцію та екстер'єр, зв'язок їх з продуктивністю с.-г. тварин	14
Тема 2. Види продуктивності с.-г. тварин та племінна робота	ПРН 12,16,19. Оцінювання корів за молочною продуктивністю, м'ясною продуктивністю, овець, кіз, кролів і хутрових звірів за вовною, смушковою, шубною і хутровою продуктивністю, с.-г. птиці за яєчною продуктивністю (несучість та їх середня маса), бажаний тип коней залежно від мети використання (спортивний, робочий). Жвавість спортивних коней та їх рекорди. Облік роботи коня. Значення племінної роботи у підвищенні продуктивності с.-г. тварин	14
Тема 3. Поняття про корми та їх хімічний склад	ПРН 12,16,19. Перетравність кормів та фактори, що впливають на неї. Коефіцієнт перетравності. Протеїнове відношення. Обмін речовин в організмі тварин, обмінна і продуктивна енергія раціону. Основні методи оцінювання енергетичної поживності кормів. Протеїнова, мінеральна і вітамінна поживність кормів. Поняття про комплексну оцінку поживності кормів. Кормова база господарства та її організація. Основні види кормів та їх класифікація. Фактори, які впливають на хімічний склад і поживність кормів. Способи та техніка їх згодовування.	14
Тема 4. Системи нормованої годівлі сільськогосподарських тварин	ПРН 12,16,19. Поняття про нормовану (повноцінну) годівлю. Потреби тварин у поживних речовинах. Поняття про підтримуваний і продуктивний рівні годівлі, раціони та їх складання, режим і техніку годівлі тварин різних видів, тип, рівень годівлі та структуру раціону.	14
Самостійна робота 1.	ПРН 12,16,19. Індивідуальний розвиток тварин. Види продуктивності с.-г. тварин та племінна робота	14

Модульна контрольна робота 1.		30
Всього за модулем 1.		100
Модуль 2. Технологія виробництва продукції тваринництва		
Тема 5. Технологія виробництва молока	<p>ПРН 12,16,19. Поняття про технологію виробництва молока та її складові частини.</p> <p>Потоково-цехова система виробництва молока. Харчове значення молока і молочних продуктів. Вимоги державного стандарту до якості молока. Санітарно-гігієнічні умови одержання високоякісного молока та його контроль. Первинна та вторинна обробка молока.</p> <p>Реалізація молока: визначення його якості та відповідності вимогам стандарту, реалізація на молокопереробні підприємства.</p>	12
Тема 6. Технологія виробництва яловичини	<p>ПРН 12,16,19. Значення яловичини в харчуванні людей та її хімічний склад. Шляхи збільшення виробництва яловичини.</p> <p>Теоретичні основи формування м'ясної продуктивності великої рогатої худоби. Технологія виробництва яловичини у молочному та молочно-м'ясному та м'ясному скотарстві.</p> <p>Вимоги державного стандарту на худобу, що призначена для забою. Порядок закупівлі худоби. Порядок здавання і приймання худоби, способи розрахунків за неї.</p>	12
Тема 7. Технологія виробництва продукції свинарства та вівчарства	<p>ПРН 12,16,19. Значення свинарства, стан і тенденція його подальшого розвитку. Біологічна і харчова цінність свинини. Типи свиней за напрямом продуктивності. Типи свинарських підприємств. Відтворення стада і техніка розведення свиней. Годівля та утримання свиней. Види відгодівлі свиней. Реалізація свиней на м'ясопереробні підприємства. Вимоги державного стандарту на свиней, що призначені для забою.</p> <p>Значення та сучасний стан вівчарства та козівництва. М'ясна і молочна продуктивність овець та кіз. Класифікація порід овець та кіз. Відтворення стада овець та кіз. Типові приміщення для овець та кіз, їх внутрішнє обладнання</p>	12
Тема 8. Технологія виробництва яєць та м'яса птиці	<p>ПРН 12,16,19. Стан і тенденція розвитку птахівництва в Україні та країнах світу. Хімічний склад яйця і м'яса с.-г. птиці та фактори, що впливають на їх якість. Організаційні форми птахівничих господарств та їх функції.</p> <p>Виробництво яєць та м'яса на птахофабриках і в господарствах з різною формою власності. Яєчні, м'ясо-яєчні та м'ясні породи курей та їх кроси. Породи та кроси качок, індиків та гусей.</p> <p>Інкубація яєць. Вирощування ремонтного молодняку, утримання і годівля птиці. Забій птиці.</p>	12

Тема 9. Конярство та технології виробництва продукції інших напрямів тваринництва (бджільництва, кролівництва, звірівництва та рибиництва)	ПРН 12,16,19. Стан і тенденції розвитку конярства. Породи коней. Утримання та годівля дорослих коней. Одержання і використання молока кобил. Відгодівля коней на м'ясо. Державний стандарт на коней, призначених для забою. Завдання і перспективи розвитку бджільництва. Склад і особливості бджолоїної сім'ї. Вплив різних факторів на продуктивність і виживання бджолоїної сім'ї. Технологія утримання бджолоїних сімей, виробництво продукції бджільництва. Хутрова та м'ясна продуктивність кролів і звірів, їх побічна продукція	12
Самостійна робота 2.	ПРН 12,16,19. Технології виробництва продукції тваринництва (скотарства, свинарства, вівчарства, птахівництва, кролівництва, бджільництва, звірівництва та рибиництва)	10
Модульна контрольна робота 2.		30
Всього за модулем 2.		100
Модуль 3. Механізація тваринництва. Охорона праці в тваринництві		
Тема 10. Механізація водопостачання та напування тварин і птиці	ПРН 12,16,19. Знати вимоги до процесу водопостачання та напування тварин, будову та принцип роботи машин та обладнання. Вміти проектувати технологічний процес та обирати засоби його механізації в залежності від виду тварин та технології їх утримання	10
Тема 11. Механізація приготування та роздавання кормів	ПРН 12,16,19. Знати вимоги до процесу приготування і роздавання кормів, будову та принцип роботи кормоприготувальної техніки. Вміти проектувати технологічний процес та обирати засоби його механізації.	10
Тема 12. Механізація видалення транспортування та утилізації гною.	ПРН 12,16,19. Знати основні вимоги та до процесу прибирання та утилізації гною, будову та принцип роботи технічних засобів. Вміти обґрунтовувати та проектувати раціональні технології та обирати відповідні технічні засоби для організації процесу прибирання гною в залежності від виду тварин та технології їх утримання	10
Тема 13. Механізація одержання продукції тваринництва	ПРН 12,16,19. Знати основні вимоги та до процесу доїння та первинної обробки молока та засобів механізації, знати їх будову та принцип роботи. Вміти обґрунтовувати та проектувати процес доїння та обирати відповідні технічні засоби в залежності від технології утримання тварин. Знати вимоги до процесу стрижки овець та первинної обробки вовни, будову та принцип роботи машин та обладнання. Вміти проектувати технологічний процес та обирати засоби для його механізації.	10

Тема 14. Законодавство України про охорону праці	ПРН 12,16,19. Знати основні положення КЗпП, Закону України «Про охорону праці». Розрізняти види навчання та інструктажів. Вміти розробляти програми проведення інструктажів з ОП та заповнювати Журнали реєстрації інструктажів з ОП. Розуміти, які роботи відносять до робіт з підвищеною небезпекою.	10
Тема 15. Заходи для зниження аварійності та запобігання травматизму на механізованих процесах в тваринництві.	ПРН 12,16,19. Знати, яку відповідальність несе керівник робіт і роботодавець у разі настання нещасного випадку на підприємстві. Вміти проводити розслідування нещасних випадків та складати Акти Н-1.	10
Самостійна робота 3.	ПРН 12,16,19. Розроблення генерального плану ферми	10
Модульна контрольна робота 3.		30
Всього за модулем 3.		100
Навчальна робота		(M1 + M2 + M3)/3*0,7 ≤ 70
Екзамен		30
Всього за курс		(Навчальна робота + екзамен) ≤ 100

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності	Списувати під час контрольних робіт та екзаменів заборонено (зокрема із використанням мобільних девайсів).
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

9. Навчально-методичне забезпечення

1. Електронний навчальний курс навчальної дисципліни «Системи технологій: тваринництво» на навчальному порталі НУБіП України eLearn. URL: <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=3833>
2. Ребенко В.І., Потапова С.Є. Методичні вказівки до семінарських занять з дисципліни «Технологія тваринництва» (Механізація тваринництва, Охорона праці) для здобувачів першого (бакалаврського) рівня освіти за спеціальністю D5 «Маркетинг» освітня програма «Маркетинг» Київ: НУБіП України. 2024. 48 с.

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Костенко В.І. Технологія виробництва молока і яловичини. Київ: Ліра-К, 2020. 672 с.
2. Хмельничий Л.М., Повод В.В., Бордунова О.Г. Технологія виробництва та переробки продукції тваринництва: підручник. Одеса: Олді+, 2023. 244 с.
3. Практикум: Машина та обладнання для тваринництва. Навчальний посібник / В.С. Хмельовський, В.В. Братішко, В.І. Ребенко, О.О. Заболотько, С.Є. Потапова., О.М. Ачкєвич, В.І. Ачкєвич, М.І. Ікальчик. Київ: Кондор, 2024. 280 с.
4. Про племінну справу: Закон України від 26.10.2023 № 3691-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3691-12>
5. Ревенко І.І., Хмельовський В.С., Заболотько О.О., Потапова С.Є. та ін. Машина і обладнання для тваринництва. Електронний підручник. Науково-методичний центр вищої та фахової передвищої освіти, 2021. URL: <https://nmcbook.com.ua/elepidruchnuk/motnmc/Golovna/Golovna.htm>
6. Хмельовський В.С., Марчишина Є.І., Білько Т.О., Мотрич М.М., Скібчик В.І. Охорона праці. Київ: Центр учбової літератури, 2021. 603 с.
7. Аграрний сектор України. Технічне забезпечення – каталог техніки. URL: <http://agroua.net/mashine/catalog/cg-3/>
8. Корець Л.І. Електронний посібник з дисципліни: «Машина і обладнання для тваринництва» ЛТК ЛНТУ. URL:<http://lib.lntu.info/book/liubeshiv/liubeshiv/2014/14-06/>
9. Войналович О.В. Засади охорони праці у схемах, таблицях і графіках: навч. посібник. К.: Основа, 2022. 219 с.
10. Міжнародна організація праці (МОП). URL: <https://www.ilo.org/global/lang-en/index.htm>
11. Асоціація свинарі України: url: <http://asu.pigua.info>
12. Аграрний сектор України: url: <http://agroua.net/animals/>
13. Конярство та кінний спорт: url: <http://www.konevodstvo.org/>
14. Milkua.info: url: <http://www.milkua.info/uk/>
15. Птахівництво: url: <http://poultry.com.ua>
16. Форум кролівників: url: <http://krolikovod.com/phpforum/>